

Afet Yönetiminde Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi'nin (GAMER) Rolü¹

Cemile Arikoğlu Ündücü, Funda Selvi Avat

Profesör Doktor, Trakya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, cemileunducu@trakya.edu.tr, ORCID:0000-0002-7415-2459

Doktora Öğrencisi., Trakya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, fundaselvi91@gmail.com, ORCID:0000-0003-2038-3814

Makale Bilgisi

Özet

Makale Tarihsel Süreci:

Geliş Tarihi: 11/09/2024

Düzeltilme Tarihi: 14/10/2024

Kabul Tarihi: 16/10/2024

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Koordinasyon, Güvenlik.

JEL Kodları: F52 Q54 Q58

Küreselleşme ve teknolojinin gelişimiyle birlikte artan haberleşme ve iletişim ağlarına yazılım sistemleri de eklenmeye başlanmıştır. Yazılım sistemlerindeki gelişmelerle, Türkiye'de afetleri yönetmek ve etkin olabilmek için bu alanda pek çok proje oluşturulmuştur. Bu projelerden biri de kurumlararası işbirliği ve koordinasyon ile güvenli kaynaklardan toplanan verilerin analizinde etkin olan Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi'dir (GAMER). Bu çalışmada; GAMER'in Türkiye'de kriz yönetiminde afet ve acil durum boyutunda yazılım projesi olarak faaliyet alanlarının ne olduğu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile arasındaki koordinasyonun nasıl sağlandığı, afetlerde kurumsal birimlerin koordinasyonunda etkisinin ne olduğu değerlendirilerek, afet yönetimi sürecinde GAMER'in rolü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada GAMER'in daha çok güvenlik odaklı verilerle afet sürecine bilgi akışı sağlamak üzere takip, plan, proje oluşturabilme ve yönlendirme faaliyetlerine katkıda bulunduğu fakat operasyonel bir görevinin olmadığı tespit edilmiştir.

The Role of The Security and Emergencies Coordination Center (GAMER) in Disaster Management

Article Info

Abstract

Article history:

Received: 11/09/2024

Revised: 14/10/2024

Accepted: 16/10/2024

Keywords: Disaster, Disaster Management, Coordination, Security.

JEL Codes: F52 Q54 Q58

With the development of globalization and technology, software systems have started to be added to the increasing communication and communication networks. With the developments in software systems, many projects have been established in Türkiye to manage disasters and to be effective in this field. One of these projects is the Security and Emergencies Coordination Center (GAMER), which is effective in analyzing data collected from secure sources through inter-institutional cooperation and coordination. In this study, the role of GAMER in the disaster management process is tried to be revealed by evaluating what GAMER's fields of activity are in Türkiye as a software project in crisis management in the dimension of disaster and emergency, how the coordination between it and the Disaster and Emergency Management Presidency (AFAD) is provided, and what its effect is on the coordination of institutional units in disasters. In the study, it was seen that GAMER contributes to the activities of monitoring, planning, project creation and guidance activities to provide information flow to the disaster process with security-oriented data but it does not have an operational task.

¹ Ündücü, A. C. ve Avat, F. S. (2024). Afet yönetiminde güvenlik ve acil durumlar koordinasyon merkezi'nin (GAMER) rolü, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*,5(2), 306-322, DOI: 10.62001/gsijses.1548596.

GİRİŞ

Günümüzde afetleri doğru yönetebilmek için afetler hakkında doğru bilgiye ulaşmanın önemi artmıştır. Güncel verilere anında ulaşmanın yanı sıra artan sayısız kriz niteliği taşıyan olaylar hakkında sistematize edilmiş belirli yöntem ve tekniklerle bu olayları analiz etmek gerekli hale gelmiştir. Afet riskini azaltmak için geliştirilecek politikalar ve uygulama süreçlerinde karar alma ve faaliyetlerin koordinasyonunda bilgi önemli bir kaynaktır. Verileri kısa sürede edinmek, yönetmek ve işlemek afet yönetiminin verimliliği için bir zorunluluktur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle, hizmet sunumunda yeni yöntem, model ve araçlar kullanılmaya başlanmıştır. Bireyler, özel kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları (STK) ve diğer paydaşlarla devlet arasındaki paylaşımın elektronik alana geçmesi sağlanmıştır. Elektronik veri paylaşımına imkân sağlayan sistemler, kurumların daha sistematik bir şekilde çalışmasına temel oluşturmuştur.

Yaşanan pek çok afet ve acil duruma ilişkin gelişmeleri takip ederek analiz yapacak, gelişmeler ışığında yöntemler ve hedefler belirleyip faaliyetlerini sürdürecektir yapılar ihtiyacı artmaktadır. Bu kapsamda genellikle kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu sağlamaya yönelik yapılardan biri olarak afet yönetiminde GAMER ön plana çıkmaktadır.

Afetlere ilişkin geliştirilebilecek projelere yönelik veri alma ve verileri analiz etme noktasında koordinasyon için GAMER; afet öncesi, sırası ve sonrasında etkili kurumların başında gelmektedir. Bu çalışmanın amacı; GAMER'in afet yönetimi sürecinde yazılım projesi olarak faaliyet alanlarının ne olduğu, AFAD'la koordinasyonu, afetlerde kurumsal birimlerin koordinasyonu açısından rolünün incelenmesidir.

AFET VE AFET YÖNETİMİ

Afet, bir topluluğun veya toplumun genelini etkileyen can, mal, ekonomik, çevresel, sosyal kayıpları içeren; afeti yaşayanlar ya da toplumun, kaynaklarıyla başa çıkma yeteneğini aşan ciddi doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olay olarak tanımlanmaktadır (UNISDR, 2009; AFAD, 2014: 23).

Afetlerin etkileri; can kaybı, yaralanma, hastalık ve fiziksel, ruhsal, sosyal yaşam üzerinde olumsuz etkiler, mülke verilen zarar, varlıkların tahribatı, hizmet kaybı, sosyal, ekonomik ve çevresel bozulmalar olarak sıralanabilmektedir (UNISDR, 2009). Afetlerin bir kısmı önlenemez ancak etkilerini azaltmaya yönelik düzenlemeler geliştirilebilir. Afetlerin ortaya çıkardığı zararların boyutlarını insan faaliyetleri belirlemektedir. Tehlikeler her ne kadar doğal kökenli olsa da onları felaket boyutuna getiren nokta toplumların gelişme düzeyidir (O'Brien vd., 2006: 65).

AFAD'ın sınıflandırmasına göre gerçekleşebilecek afetler kaynağına bağlı olarak tanımlanmaktadır. Afet türlerinin genel sınıflandırılması Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Afet Türleri

DOĞAL AFETLER		İNSAN KAYNAKLI AFETLER
Yavaş gelişen doğal afetler	Ani gelişen doğal afetler	• Nükleer, biyolojik, kimyasal kazalar
• Şiddetli soğuklar	• Deprem	• Taşımacılık kazaları
• Kuraklık	• Seller, su taşkını	• Endüstriyel kazalar
• Kıtık vb.	• Toprak kaymaları, kaya düşmeleri	

- Çığ
- Fırtınalar, hortumlar
- Volkanlar
- Yangınlar vb.
- Aşırı kalabalıktan meydana gelen kazalar
- Göçmenler ve yerlerinden edilenler vb.

Kaynak: (AFAD, 2024). URL-1

Tablo 1 değerlendirildiğinde afetler; doğal ve insan kaynaklı afetler olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Ayrıca doğal afetler oluşum hızlarına göre yavaş gelişen ve ani gelişen doğal afetler olmak üzere çeşitlendirilmektedir.

Afet yönetimi, tehlikelerin ve oluşabilecek afetlerin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla stratejilerin, politikaların geliştirilmesi ve afetlerle mücadelede belirlenen yöntemleri uygulamak için yönetsel sistemleri, örgütleri, operasyonel becerileri ve kapasiteleri kullanmayı sistemize eden bir süreçtir (UNISDR, 2009). Afetlerin önlenmesi, olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, afetlerle oluşan sonuçlara anında ve etkili müdahale edilmesi, etkilenenler ve toplum için emniyetli, gelişmiş bir yaşam alanının yeniden oluşturulmasını sağlayacak tüm faaliyetleri içeren mücadele süreci afet yönetimi olarak tanımlanmaktadır (AFAD, 2014: 33).

Afet riskini azaltmak için geliştirilecek politikalar ve uygulama süreçlerinde karar alma ve faaliyetlerin koordinasyonunda bilgi önemli bir kaynaktır (Weichselgartner ve Pigeon, 2015: 107). Verileri kısa sürede edinmek, yönetmek ve işlemek afet yönetiminin verimliliği için gereklidir (Sun, 2020: 2632).

Gerçekleşebilecek tüm afetleri tek başına veya tek bir etkisiyle değerlendirmek yetersiz kalmaktadır. Örneğin, bir afet sırasında ve sonrasında tetiklenecek ikincil tehlikeler oluşabilmektedir. Bu kapsamda afet yönetim sistemi çoklu tehlike yaklaşımını temel alan bir sistemdir. Çoklu tehlike düşüncesi bir tehlikeye odaklı olmaz, bunun yanında oluşabilecek tüm tehlikeleri değerlendirme anlayışına bağlı kalmaktadır (Kadıoğlu, 2011: 25).

Afet yönetimi risk ve zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme olarak dört temel evreden oluşmaktadır. Tüm evreleri döngüsel olarak bütüncül bir değerlendirmeyle açıklamak gerekmektedir (Kadıoğlu, 2011: 52-54):

- **Risk ve zarar azaltma:** Afetlerin etkisini azaltmak ve/veya ortadan kaldırmak için gerçekleştirilen adımlardır. Bu adımlar; tehlike analizi, risk analizi, önleme, sakınım, risk ve zarar azaltma, risk transferi, risk iletişimidir.
- **Hazırlık:** Afetlere yönelik plan, prosedürler, eğitim, öğretim, koordinasyon çalışmalarından oluşmaktadır. Bu çalışmalar; olay komuta sistemi, planlama, tahmin ve erken uyarı, tatbikatlar, eğitimidir.
- **Müdahale:** Afet gerçekleştikten sonra can ve mal kurtarma çalışmaları bu safhada yer almaktadır. Etki ve ihtiyaç analizleri, olay yeri yönetimi, erken iyileştirme, geçici barınma, bağış ve gönüllü yönetimi çalışmaları bu kapsamda değerlendirilmektedir.

- **İyileştirme:** Afet gerçekleşmeden önceki durumdan daha iyi bir durumu oluşturmak adına geliştirilen adımlardır. Bunlar; orta ve uzun vadeli iyileştirme, yeniden inşadır.

Bu evreler bazı kaynaklarda zarar azaltma, hazırlık, tahmin ve erken uyarı, afetler, etki analizi, müdahale, iyileştirme ve yeniden yapılanma gibi sekiz evreye kadar ayrıntılandırılmıştır. Afet yönetiminde afet öncesi korumaya yönelik çalışmalar risk yönetimi ve afet sonrası düzeltmeye yönelik çalışmalar kriz yönetimi süreci içindedir (Kadıoğlu, 2008: 9-10).

Afet yönetiminin hedefinde afetlerin zararlarını azaltmak, sonrasında en iyi şekilde yeniden inşa için hazırlık yapmak, diğer planların oluşturulması ve uygulanması yer almaktadır (URL-2).

Afet yönetiminin tüm safhalarında yer alan faaliyetlerin süreklilik göstermesi için planlanması gerekmektedir. Afet öncesi, sırası ve sonrasında planlanabilmesi için afet yönetimi evrelerinde bütüncül bir bakış açısı, afet döngüselliğinin farkındalığı ile ülkelerin afet yönetim planlarını oluşturması ve ilgili paydaşlarla paylaşmasıyla gerçekleşebilecektir.

TÜRKİYE AFET YÖNETİM PLANLARI

Afetler, yaşamın yadsınamaz bir gerçeğidir. Etkin bir afet yönetimi ile afetlerin etkisi azaltılabilmekte ve/veya ortadan kaldırılabilir. Bunda da üç önemli etki örgütlenme, insan kaynağı ve teknolojidir (Memiş ve Babaoğlu, 2020: 788). Topluluk üyeleri, kurumlar ve kurumların yöneticileri dahil olmak üzere afet yönetimi; toplumun tüm kesimlerini kapsayan bütüncül bir yapıdır. Afet yönetiminde; örgütlenme ve planlama gibi yönetsel süreçler, finansal kaynaklar, sürdürülebilir iletişim sistemleri ve yöneticilerin nitelikleri ön plana çıkan unsurlar arasında yer almaktadır (Pak, 2024: 335).

Afetler sonrasında gerçekleştirilecek faaliyetler ile ilgili planlamaların yapılması gerekmektedir. Bu gereklilik, iletişim ağları sayesinde daha hızlı ve etkin bir şekilde yerine gelebilmektedir. İletişim ağları herhangi bir alanda oluşan afet sonrasında bireylerin söz konusu afet verilerine anlık olarak ulaşabilmesine imkân oluşturmaktadır. Böylece bireyler yardımlaşma faaliyetlerinde hızla yer almaktadır. İletişim ağlarının taşıdığı bu veriler ile hızlı karar verme süreci desteklenmekte ve bunun yanı sıra doğru ihtiyaçların karşılanması sağlanmaktadır. Afet yönetimi sisteminde bilişim altyapısıyla gerçekleştirilecek işlemlerde kolaylıklar sağlanmıştır. Örneğin afet yaşandığında afet bölgesine gitmeye yönelik oluşan personel ve ekipman ihtiyacı, personelin nereye gideceğinin planlanması için veri toplama, işleme, saklama konularında hızlı bir şekilde hareket etme faydası sağlanabilmektedir (Macit, 2019: 178).

Tüm bu planlama süreçleri afet öncesi, sırası ve sonrasında ayrı ayrı değerlendirme potansiyeli ile bütüncül bir afet yönetimi tasarlanabilmektedir. Bu şekilde, afetlere dirençli toplum oluşturmak için bütün riskleri değerlendiren, afet yönetimindeki tüm aşamaları, toplumun tüm kaynakları seferber edilerek bütüncül afet yönetimi gerçekleştirilir (TASİP, 2023: 5). Bu nedenle planlamanın afet yönetiminde önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Planlar stratejik, taktik ve operasyonel olarak hazırlanmaktadır. Türkiye afet ve acil durum yönetim sistemi plan türleri değerlendirildiğinde Türkiye Afet Yönetimi Stratejisi (TAYS) stratejik plan kapsamında yer alırken, Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP), Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ve Türkiye Afet Sonrası İyileştirme Planı (TASİP) taktik plan

kapsamında yer almaktadır. Operasyonel plan çerçevesinde ise Eylem Planları oluşturulup hem İl Risk Azaltma Planı (İRAP) hem de tekrar TAMP hazırlanıp 81 il için yürürlüğe girmiştir (TAMP, 2022: 9).

Ülkemizde afet yönetimiyle ilgili tüm ulusal strateji, plan, eylemlere rehberlik eden üst düzey belge TAYS'dır. Bu çerçevede afet yönetimi sürecindeki temel aşamalar için ulusal düzey planlar oluşturulmaktadır. Yerelde de ayrı ayrı oluşturulan il düzeyi planlar da ulusal planlar doğrultusunda hazırlanmaktadır. Afet yönetiminde risk yönetimi süreci için TARAP ve İRAP; müdahale süreci için TAMP ve İl Afet Müdahale Planları yer almaktadır. İyileştirme sürecine yönelik de ulusal düzeyde TASİP ve bu çerçevede TASİP-Uygulama Planı (TASİP-UP) oluşturulmuştur (TASİP, 2023: 6). TARAP, TAMP ve TASİP afet yönetimi sistemi içinde birbirini tamamlayıp sürekliliği sağlamaktadır. Bu nedenle de faaliyet alanlarının net olarak belirlenmesi önemlidir.

Türkiye Afet Yönetimi Sisteminde TARAP-TAMP -TASİP

Afet yönetimini ulusal düzeyde bir bütün halinde koordine etmek için hazırlanan TARAP-TAMP-TASİP planlarının ayrı ayrı amaçları vardır.

TARAP; AFAD koordinasyonunda yer alan afet riskini azaltmak için 2022 ile 2030 yıllarını kapsayan ulusal bir plandır. Ülkemizde olası afetler için risk azaltma çalışmalarına katkı sağlayacak tüm kurumlar, kuruluşlar ve kişiler bu planda önemlidir. TARAP'da 11 afet türünde amaçlar, hedefler ve eylemler mevcuttur. Belgede; deprem, kütle hareketleri, sel-taşkın, iklim değişikliği, orman yangınları gibi afet türleri üzerinde çalışılmıştır (URL-3).

TAMP; TARAP'tan farklı olarak çalışmalarda görev alacak koordinasyon birimlerinin faaliyet alanlarını tanımlamak, afet öncesi, sırası ve sonrasındaki müdahale sürecini planlamak amacıyla geliştirilmiştir. TAMP 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Ortaya çıkacak olası afet ve acil durumlarda müdahaleden sorumlu ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte, gerçek kişileri de kapsamaktadır. 2022 yılında planda gerekli düzenlemeler yapılarak revize edilmiştir. Ulusal seviyede 25, yerel seviyede 23 afet grubu bulunmaktadır (URL-4).

TASİP; afet sonrasında her tür, ölçekteki afet nedeniyle oluşan hasar, kayıp, zararın iyileştirilmesi için yapılacak çalışmaların afet öncesinde planlanmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur (TASİP, 2023: 2). TASİP'in amaçları, stratejileri, eylemleri ortaya konmuştur. TASİP'de "Amaçlar" iyileştirme yaklaşımında ulaşılmak istenen nokta, "Stratejiler", ulaşılmak istenen nokta için uygulanması gereken yöntemler, "Eylemler" ise afet yönetiminin iyileştirilmesi için yapılması gereken faaliyetler olarak belirtilmektedir (TASİP, 2023: 129).

Afetin her aşamasıyla ilgili yapılacak faaliyetler, çalışacak ve koordinasyon sağlayacak gruplar, müdahale yöntemleri TARAP, TAMP ve TASİP ile planlanmıştır. TARAP, TAMP ve TASİP içeriğinde sürdürülen eylemlerin tamamlayıcı nitelikte olması gerekmektedir.

Koordinasyon

Koordinasyon; kurumsal hedefler kapsamında işlerin, paydaşların ve birimlerin karşılıklı eşgüdüm ve düzen içerisinde ilerlenebilmenin sağlanması şeklinde ifade edilebilmektedir (Demirkaya, 2023: 101). Koordinasyon, planların hedeflere yönelik uygulanması, olası krizler için tedbirlerin, oluşacak problemlerin çözümünün sağlanabilmesinde etkili yönetim fonksiyonudur (Ekşi ve Çelikli, 2016: 108). Yönetimin tüm fonksiyonları değerlendirildiğinde

yönetimin temeli planlama ile başlar, sürdürülebilirliğinde ise koordinasyonun önemi büyüktür (Demirkaya, 2023: 101).

Afet yönetimi TARAP, TAMP ve TASİP planlarının teknolojik gelişmelerle koordinasyonunun kolaylaşacağı ve özellikle yeni tekniklerle de uygulanabilirliğinin ve etkinliğinin artacağı öngörülebilmektedir.

Teknoloji bireysel ve kurumsal alandaki faaliyetlerde hız ve etkinlik bakımından katkı sağlamaktadır. Tüm kamusal hizmetlerde olmak üzere bütünleşik afet yönetimi faaliyetlerinin paydaşı olan kamusal hizmetlerde de önemli fırsatlar oluşturmaktadır. Mevcut teknolojiler de yeni gelişen teknolojilerle daha işlevsel bir yapı kazanmaktadır. Yeni teknolojilerin afetlerde kullanılmasıyla yaşanan afetlerle ilgili farklı verilerin elde edilmesi, depolanması, analizi ve sunumu etkinlik kazanmaktadır. Böylece afet planlarında ve müdahale anında etkin bir afet yönetimi sağlanmış olmaktadır (Memiş ve Babaoğlu, 2020: 172).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin, Türkiye’de afetleri yönetmek ve etkin olabilmek için teknolojik yeniliklerden de yararlanılarak uygulamaya geçirilen pek çok projede yoğun olarak kullanıldığı bilinmektedir (Ceren, 2023: 99).

Afetlerle karşılaşan toplumların benzer afet türlerine ilişkin bilgilerinin saklandığı bir veritabanının oluşması ve toplanan bu verilerin sınıflandırılmasıyla, afetlerde oluşan problemlere ilişkin çözüm yolları, uygulanacak kararlar afetlerle mücadelede etkinliği ve verimliliği arttıracaktır. Sendai Bildirgesi planı çerçevesinde bilişim teknolojileri yardımıyla depolanan verilerin afetlerle etkin bir mücadelede kullanılması önerilmektedir. Verilerin bu şekilde saklanmasıyla verilerden elde edilecek raporlarla, belgelerle benzer afetlere karşı geliştirilecek önlemler ve bu noktada yöneticilerin karar verme süreci hızlanacaktır (Macit, 2019: 177).

Afet yönetiminde bütünleşik bir mücadelenin etkinliği için iletişim, koordinasyon, eğitim, kurumsal uyum gerekmektedir. Bu nedenle kurumlar arası ağların, kurumsal yapının, sistemlerin ve yönetim kapasitesinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Ekip yaklaşımının geliştirilmesi için grup dinamiklerine, karar alma biçimlerine ve süreçlerine dikkat edilmesi önemlidir (Paton vd., 1998: 12). Kurumların yapıları tasarlanırken, iç koordinasyon ve dış koordinasyonun etkinliğine uygunluk değerlendirilmelidir. Bu sayede belirlenen hedefler doğrultusunda diğer kurumlarla koordineli çalışma gerekliliği oluşur ve zamanla proje temelli ortak çalışma kültürüne zemin oluşturulabilir (Demirkaya, 2023: 101).

Birbiriyle kesişen konuların gün geçtikçe artması, koordinasyonun gerekliliğini kanıtlamaktadır. Kesişen ve iç içe geçmiş politika alanlarına; iklim değişikliği, sağlık hizmetleri, sosyal içerme, işsizlik, yoksulluk, suç, göç ve terörizm gibi konular örnektir. Bu toplumsal sorunlarla mücadelede kamu kurumlarının kendi aralarında, yerel paydaşlarla, özel sektörle, STK’larla ve bunun yanı sıra uluslararası kurumlarla, bölgesel birliklerle, diğer ülke kurumlarıyla koordineli bir şekilde faaliyet göstermesi gerekmektedir (İntepe, 2020: 156).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle devletler açısından hizmet sunumunda kullanılmak üzere yeni yöntem, model ve araçlardan yararlanma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (Ceren, 2023: 85).

Kamu yönetiminde teknoloji kullanımı artarak devlet ile vatandaşlar, özel şirketler, STK’lar gibi diğer paydaşlar arasındaki paylaşımın elektronik alana aktarılması gerçekleşmiş, elektronik

veri paylaşımına olanak tanıyan sistemler, kurumların daha koordineli bir şekilde çalışmasına zemin oluşturmuştur (İntepe, 2020: 157).

Bu süreç koordinasyonun sağlanmasında anlık veri akışını doğru adresten doğru yere doğru zamanda aktarma aşamasında etkilidir. Dolayısıyla etkili bir koordinasyon için etkili yazılım programlarından yararlanma gereksinimi oluşmaktadır.

Kamu yönetiminde kurumsal birimlerin ve uzmanlaşmanın artması, etkinlik ve verimliliği sağlamaktan sorumlu kurumsal birimlerin koordinasyonunda sorun oluşmaktadır. Bu nedenle daha etkin kurumsal koordinasyon mekanizmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Demirkaya, 2023: 99). Özellikle gün geçtikçe artan afetlerin yönetiminde; güncel verileri zaman kaybetmeden almanın yanı sıra afet yönetimi sürecinde afetlerin analiz edilmesi ve analiz sonucu ortaya çıkan verilerle afetlere yönelik tüm ilgili paydaşların katılımı ve işbirliğiyle bir ortak akıl oluşturulması önemlidir.

Koordinasyon, yönetimdeki farklı faaliyetlerin bütünleştirilmesi çabasıyla ilgilidir. Sonuç olarak yönetimin düzenli, sürekli faaliyet içinde olması, verimli ve etkin olması için amaçların, araçların, kişilerin, birimlerin uyum, iş birliği sağlanması sürecidir (GAMER, 2023: 35). Afetlere ilişkin geliştirilebilecek projelere yönelik veri alma ve verileri analiz etme noktasında koordinasyon için GAMER afet öncesi, sırası ve sonrasında etkili kurumların başında gelmektedir.

GÜVENLİK VE ACİL DURUMLAR KOORDİNASYON MERKEZİ (GAMER)

22.12.2016 tarihinde ve 2016/27 sayılı İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi'nce GAMER konulu Genelge yayınlanmıştır. Bu genelge kapsamında günümüzde oluşan toplumsal sorunların çözümü için yönetim tarzında yeni yöntemlerin kullanımının zorunlu hale geldiği yer almaktadır. Bu anlayışla olası mağduriyet ve zararların azaltılması, önlenmesi için katılımcılığı arttıran, bilgi toplayan, analiz yapan, işbirliğini arttırarak ara yüzler oluşturabilen yeni nesil uygulamaların kullanılması önemli hale gelmiştir.

Sorun çeşitlerine göre uygun ortaklık ve koordinasyon sisteminin kurgulanmasıyla paydaşlar arası bilgi paylaşımı yoluyla oluşan sorunların yapısı, nedenleri ve çözümleri net bir şekilde anlaşılabilen ve çözümlerin başarıyla uygulanması sağlanabilmektedir (İntepe, 2020: 156). Stratejik düzeydeki faaliyetlerde merkezi düzeyde örgütlenme daha ön planda değerlendirilirken; risk azaltma, hazırlık ve müdahale gibi süreçlerde yerel yönetimler, yerel paydaşlar arasındaki işbirlikleri daha fazla ön plana çıkmaktadır. Afetlerin çok boyutlu ve karmaşık yapısı nedeniyle, afet yönetiminde farklı paydaşların yer alması zorunluluğu oluşmaktadır (Memiş ve Babaoğlu, 2020: 168). Afet yönetiminde etkili ve yetkili olan paydaşlardan biri de GAMER'dir.

GAMER'e ait görev ve yetkiler, 32 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 263. maddesinden sonra gelmek üzere 263/A maddesi eklenmiş olup, tanımlanmıştır.

263/A- (1) maddesi bağlamında GAMER'in görev ve yetkilerini özetlemek gerekirse;

Kamu düzeni ve güvenliğinin bireysel hak ve özgürlükleri ihlal etmeden topluma yönelik insan, doğa ve teknoloji kaynaklı tehditleri bertaraf etmeye dönük, Bakanlık birimlerinin kendi arasında ve diğer kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyondan sorumludur. Güvenlik odaklı

yaklaşımı, bütünlük yönetim anlayışı ile ele alarak, acil durum planlamasını yapmakla yükümlüdür.

GAMER Başkanlığında yukarıda belirtilen görevleri yerine getirmek için farklı çalışma grupları oluşturulmuştur. Bunlar; Acil Durum ve Koordinasyon, Bilgi İşlem, Güvenlik İşbirliği ve Koordinasyon, Hukuk İşleri, İdari ve Mali İşler, İnsan Kaynakları ve Eğitim, İzleme ve Haberleşme, Kurumsal İletişim, Sivil Savunma ve Seferberlik, Toplumsal Olaylar çalışma gruplarıdır (GAMER, 2023).

GAMER'in Teşkilat, Görev, Yetki, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 9. maddesine göre GAMER'in çalışma esaslarını özetlemek gerekirse (URL-5):

“GAMER, 7 gün 24 saat, olağan durumlarda çekirdek kadro ile faaliyet gösterir, güvenlik ve güvenlik kaynaklı acil durumlarda ise gerekli onaylarla tam kadro durumuna geçer. Bakanlık GAMER ile Bakanlık merkez birimlerinin ilgili kısımları, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının ilgili birimleri koordineli bir şekilde çalışır. İletişim, bilgi ve veri akışı, GAMER bünyesindeki kesintisiz ve güvenli sistem üzerinden yapılır. Temel haber kaynakları, İl GAMER'ler ile genel kolluk kuvvetleri ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığıdır. Güvenlik kaynaklı acil durumlarda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, gerekli kurum ve kuruluşlarla bilgi ve veri akışı sağlanır.”

İl GAMER'ler ise 11.03.2021 tarihli, 786 sayılı İçişleri Bakanlığı GAMER Yönergesi md.17/1'e göre *“GAMER Başkanlığı ile 7 gün 24 saat iletişim esasına göre çalışır.”* 11.03.2021 tarih 786 sayılı İçişleri Bakanlığı GAMER Yönergesi md.4/2'ye göre *“Çalışma grupları; GAMER Başkanlığı personeli, Bakanlık merkez birimleri ve bağlı kuruluşlardan personel görevlendirilerek oluşturulmaktadır.”*

İl GAMER'lere kriz öncesi, sırası ve sonrası durumlar için birçok görev verilmesine rağmen, ayrı bir kadro tahsis edilmemesi ve tüm görevlerin ilgili kurumlardan görevlendirilen geçici personel tarafından yerine getirilmesi, verimlilik sorunlarına yol açma riski taşımaktadır (Özel, 2018: 495).

İl GAMER'in görevleri İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü'nce yerine getirilir (GAMER, 2023: 40). 11.03.2021 tarih 786 sayılı İçişleri Bakanlığı GAMER Yönergesi md.16'da İl GAMER'in görevleri tanımlanmıştır. Bu madde bağlamında İl GAMER'ler temel olarak; kamusal düzen ve güvenlik, kişilerin temel hak, özgürlükleri, can, mal güvenliği, toplumsal güven ve huzuru oluşturmaya yönelik görevler ile acil durumların oluşturduğu tüm güvenlik riskleri için il düzeyinde faaliyetleri yerine getirir.

İl GAMER, GAMER Başkanlığı ile hem yerel hem ulusal alanda herhangi bir afet ve tehlike durumunda koordinasyonu devam ettirme kapasitesine sahiptir. İletişimin ve koordinasyonun sistematik bir şekilde sürdürülmesi afet yönetiminde önemli bir yere sahiptir.

AFET YÖNETİMİNDE GAMER'İN ÖNEMİ

Çağdaş güvenlik yönetimi anlayışı güvenlik teşkilatlarına rutin faaliyetlerinin yanı sıra acil ve afet durumlarında yaşanan kriz durumlarına hazırlıklı olma konusunda sorumluluklar yüklemektedir (Tayfun ve Tayfun, 2024: 300).

Mevcut teknolojilerin kendini sürekli güncellemesi ve yeni teknolojilerin eklenmesiyle hem acil iletişim ihtiyacında hem de anında müdahale için afet ve kriz yönetiminde etkin teknolojilerin kullanılması, sürecin verimliliğini arttırmaktadır (Ceren, 2023: 97).

Kriz ve afet süreçlerinde yaşanan belirsizlikten doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen yapılar, yönlendirilmeye çok açık duruma gelmektedirler. Bu süreci yönetmek kamuoyunun oluşumuna şekil verebileceği için yakından takip edilmelidir. Böyle durumlarda uygulanacak stratejik iletişim ilkeleri, yaşanabilecek olası olumsuz durumları ortadan kaldıracak güce sahiptir (Tayfun ve Tayfun, 2024: 308). Afetlerden etkilenen kesimlerle doğru iletişim kurmak ve krizin etkilerini en aza indirmek için doğru, düzenli ve sürekli bilgilendirme kriz iletişiminde önemlidir (Yıldırım, 2024: 1).

Belirsizlik yaşanan dönemlerde afet yönetiminde etkili olan yapılarla etkileşimin kesintisiz devam etmesi; risklerin yaşanabilecek olumsuz sonuçlarını öngörebilmek, anlamak, yönetmek ve baş edebilmek için temel öncelik olmalıdır (Tayfun ve Tayfun, 2024: 308).

Günümüzde gelişen hızlı değişimlerle kurumlara ulaşan bilgiler de güncel olarak yenilenmektedir, bu çerçevede kamu kurumları da yaşanan gelişmeleri takip ederek analiz etmek ve yaşanan gelişmeler ışığında yöntemler ve hedefler belirleyip faaliyetlerini devam ettirmek durumundadırlar (Bilgiç, 2017). Bu kapsamda da genellikle kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu sağlamaya yönelik yapılar oluşturulmaya başlanmıştır.

Ülkemizde kriz yönetimiyle ilgili gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde; konuyla ilgili 30.09.1996 tarihli ve 96/8716 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na istinaden yürürlüğe giren "Başbakanlığa bağlı bir "Kriz Yönetim Merkezi"nin 1997 yılında "Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliği" ile usul ve esaslar düzenlenmiştir (GAMER, 2023: 12).

17.06.2009 tarih ve 27261 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 5902 sayılı "Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2009 yılında yürürlüğe girmesiyle ise AFAD kurulmuştur.

Ülkemizde kriz yönetimini organizasyonunda; İçişleri Bakanlığı'nda Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi ile Sağlık Bakanlığı'na bağlı Afet Birimi, Sağlık Afet Koordinasyon Merkezi (SAKOM) ve Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE) isimli yapılanmalar ön plana çıkmaktadır (Bilgiç, 2017).

2009 yılında AFAD'ın kurulması ile kriz yönetimi kapsamından, risk yönetimine geçiş süreci başlamıştır. 2011 yılında Başbakanlık AFAD Başkanlığınca "Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri Yönetmeliği"nin yürürlüğe girmesi sonucu, Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır (GAMER, 2023: 12).

Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılmasıyla; terör olayları, şiddet hareketleri, ağır ekonomik bunalımlar, siber saldırılar, enerji arz güvenliği, milli güvenliğimiz ile hak ve menfaatlerimizi tehdit eden yurt dışı kaynaklı gelişmeler, deniz/çevre kirliliği alanlarında; koordinasyonun nasıl ve hangi kurum tarafından sağlanacağı konusunda, yöntem ve yönetim boşlukları oluşmuştur (Çapar ve Koca, 2017). Oluşan mevzuat boşluğunu kapatmak amacıyla, toplum düzeni ve güvenliğini etkileyen her türlü tehdit ve soruna anında karşılık veren, çok katmanlı ve bütünlük yönetim anlayışıyla bilgiyi üreten, veriye dayalı analiz yapan, kurum ve kuruluşlarla işbirliğini artıran, vatandaş odaklı, oluşan veya olması muhtemel mağduriyet ve zararların giderilmesine yönelik yeni bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmuştur (Şitoğlu, 2017).

Başbakanlıkça çıkarılan (2014/18) sayılı genelge ile yurt içinde kamu düzenini ve güvenliğini ciddi şekilde bozucu nitelikte olayların yol açtığı acil durumlarda koordinasyon sağlama görevi İçişleri Bakanlığı'na verilmiştir (Şitoğlu, 2017). 22.12.2016 tarih ve 594 sayılı Bakan onayı ile Bakanlık merkezde “İçişleri Bakanlığı GAMER”, il düzeyinde “İl GAMER” kurulması uygun görülmüştür (Bedük, 2017).

22.12.2016 tarihli ve 2016/27 sayılı Bakanlık Genelgesi ile bu merkezlerin metodolojisi, görevleri, ilkeleri, yönetimi, oluşumu, altyapısı ve mevzuata ait konular tanımlanmıştır. Genelgeyle 11.04.2017 tarihli Bakanlık Oluru ile “İçişleri Bakanlığı Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi Yönergesi” yürürlüğe girmiştir (Şitoğlu, 2017).

GAMER'in hukuki dayanağını, daha önce var olan Kararnameye 32 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile eklenen 256. Maddenin 1. Fıkrası'nın (h) bendi ve 263/A maddesi oluşturmaktadır. Kurum, İçişleri Bakanlığı'nın “Hizmet Birimleri” arasında yer almakla birlikte aynı Kararnamenin 256. Maddesi'nin 1. Fıkrası'nın (h) bendine 18.04.2019 tarihli değişiklikle eklenmiştir (İsbir ve Kaya, 2022: 614). Güvenlik ve asayiş alanında etkin olan birimlerin, kuruluşların birbiriyle koordinasyonu, işbirliği için GAMER, Bakanlık merkez ve tüm illerde İl GAMER olmak üzere faaliyete geçmiştir (GAMER, 2023: 12).

Günümüzde AFAD ile GAMER birbirlerini tamamlayan birimler haline gelmişlerdir (Sungur, 2019). AFAD ve GAMER İçişleri Bakanlığı'na bağlanarak afet ve güvenlik alanında koordinasyon tek bir Bakanlığa bırakılmıştır. Böylece söz konusu alanlarda hızlı ve etkin yönetime olanak sağlanmıştır (Sungur, 2019). AFAD, GAMER'in koordinasyon ve işbirliği sağlaması gereken kurum ve kuruluşlar arasında bulunmaktadır. Bu kapsamda GAMER'in çalışma grupları içerisinde acil durum ve koordinasyon çalışma grubu mevcuttur.

GAMER'in Acil durum ve koordinasyon çalışma grubunun amaçları (GAMER, 2023: 24):

Bakanlığın afet ve acil durum planlarına ait işlemleri takip etmek ve uygun görülen faaliyetleri koordine etmek, Bakanlık Afet Acil Durum Yönetim Merkezi (AADYM) görevini gerçekleştirmek, TAMP kapsamında Bakanlığın sorumluluğundaki Güvenlik ve Trafik, Tahliye ve Yerleştirme Planlama çalışma gruplarına ilişkin işlemleri yürütmek, koordine etmek, TAMP kapsamında ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile eğitim, tatbikat gerçekleştirmek, AFAD koordinasyonunda Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planında (UDSEP) Bakanlık'a ait faaliyetleri yürütmek ve Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi (AYDES) projesindeki işlemlerde Bakanlık birimlerini koordine etmek olarak sıralanabilir.

Afetlere yönelik iş ve işlemler İçişleri Bakanlığı AFAD tarafından yerine getirilmektedir. GAMER yapılanması ise güvenlik kaynaklı acil durumlarda sahada görev alan kolluk birimleri ile diğer bakanlık kurum kuruluş ve STK'lar ile koordinasyonu sağlamak için teşkil edilmiştir. TAMP kapsamında; güvenlik ve trafik (Emniyet Genel Müdürlüğü), tahliye ve yerleştirme planlama (Jandarma Genel Komutanlığı) çalışma grubu görevleri ana çözüm ortağı görevi İçişleri Bakanlığı'na verilmiştir. Afetlerde GAMER'in görevi güvenlik tedbirleri koordinasyonunu sağlamaktır (URL-6).

Bu bağlamda AFAD afet öncesi, sırası ve sonrasında etkili kurumların koordinasyonunda öne çıkmakta iken, GAMER ise temelinde güvenlik olan ve herhangi bir afetten dolayı oluşabilecek güvenlik risklerine karşı faaliyet göstermektedir.

İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ile İl GAMER'ler arasında da koordinasyon sağlanmaktadır. 11.03.2021 tarih 786 sayılı İçişleri Bakanlığı GAMER Yönergesi md.18'de İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi ile ilişkiler tanımlanmıştır:

“(1)Güvenlik ve güvenlik kaynaklı acil durumlarda ortaya çıkabilecek her türlü güvenlik riskinde, iletişim ve koordinasyon İl GAMER tarafından sağlanır.

(2) 26/8/2013 tarihli ve 2013/5703 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği gereğince TAMP uygulamaya girdiğinde iletişim ve koordinasyon İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi tarafından sağlanır.

(3)Afet ve acil durumlarda İl GAMER görev alanı ile ilgili iletişim işlevlerini sürdürmeye devam eder.”

GAMER'in afet durumundaki etkinliği aşağıdaki örneklerde görülmektedir:

4 Şubat 2022 tarihli *“Şiddetli yağışların başlamasıyla birlikte Muğla'nın tüm ilçelerinde durum anlık olarak GAMER'den canlı olarak takip edilerek, olumsuzluklara karşı zamanında ve etkin müdahale sağlandığı bildirilmiştir (URL-7).*

14 Ekim 2022 tarihinde *“Bartın'ın Amasra İlçesinde Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessese Müdürlüğü'ne bağlı maden ocağında gerçekleşen olay, GAMER çalışanları katılımıyla takip edilmiştir (URL-8).*

6 Şubat 2023 tarihinde *“Kahramanmaraş - Pazarcık Merkez Üssünde 7,4 büyüklüğünde meydana gelen ve çevre illeri de etkileyen deprem; ilgili kurum amirleri ile birlikte GAMER Başkanlığı'nda takip edilmiştir.” (URL-9).*

10 Temmuz 2023 tarihli haberde Batı ve Orta Karadeniz'i etkileyen kuvvetli yağışlar sonrasında Bartın'da oluşan sel afetine ilişkin son durum hakkında karar vericilerin GAMER yetkililerinden bilgi aldığı belirtilmiştir (URL-10).

Haberler değerlendirildiğinde GAMER'in afetlere yönelik etki alanında daha çok veri toplama ve paylaşım ile takip desteği sağladığı görülmüştür. Bu şekilde afet yönetiminde etkili kurumların olumsuzluklara karşı zamanında ve etkin müdahale etmesine destek verilmiştir.

GAMER'lerin sahada operasyonel görevi olmadığı ancak alanda görevli kurum ve kuruluşlar, STK'lar arasında koordinasyonu, işbirliğini sağladığı tespit edilmiştir (URL-6).

Ayrıca GAMER'in görev alanında güvenlik tedbirlerine yönelik, genel güvenliği takip edici rolü üstlendiği haberler de mevcuttur. Örneğin; 20 Nisan 2023 tarihli haberde *“Bayram öncesi ülke genelinde alınan güvenlik tedbirleri; GAMER Başkanlığı'nda takip edilmiştir.”* İfadesi yer almaktadır (URL-11).

Güncel gelişmeler birbirinden farklı düzey ve hızda meydana gelse de tümü etkileşim halindedir. Küreselleşmenin sonucu olarak konuların birbirine bağlantılı ve karmaşık hale gelmesiyle farklı aktörlerin aynı çerçevede çalışması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu durumda yönetim düzeyinde ve çok paydaşlı yönetim sürecinde koordinasyon mekanizmalarının değeri artmıştır (İntepe, 2020: 158).

GAMER, gerektiğinde ülkemizin her alanını görüntüleme potansiyeline sahiptir ve 112 Acil Çağrı Merkezlerine gelen tüm ihbarlardan haberdar olmaktadır. Bunun yanı sıra güvenlik güçlerinin olaylara müdahale sürecinde kapasitenin etkin bir şekilde değerlendirilmesine olanak

sağlayacak; kolluk birimlerinin istatistiki verilerini de GAMER’de bulunan bilgilerle karşılaştırabilme imkânına sahiptir (Sungur, 2019).

Afet sonrasında afetlerden elde edilen bilgilerin kullanılması sürecinde, gerekli olan bilgilerin ayrıştırılması; gelişen bilgi iletişim teknolojileriyle daha kolay ve etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Geçmişte yaşanan afetlerden elde edilen verilerin saklanmasıyla daha sonraki süreçlerde afetlere yönelik temin, tedarik, kaynak yönetimi gibi alanlar için bu verilerden yararlanarak planların oluşturulması sağlanabilmektedir. Ayrıca bu tür veriler kullanılarak afetlerin simülasyonunda daha kapsamlı bilgiler oluşturulabilir ve böylece afet planlarında daha fazla etkinlik ve verimlilik sağlanabilir (Macit, 2019: 178).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Afet yönetiminde sorumlulukların paylaşımında ve koordinasyonunda planlama faaliyetinin önemi büyüktür. Ülkemizde Afet yönetimine dair ulusal strateji, plan, eylemlere rehberlik eden üst düzey belge TAYS’dır. Afet yönetimi planlarının teknolojik gelişmelerle koordinasyonunun kolaylaşacağı ve özellikle yeni tekniklerle de uygulanabilirliğinin ve etkinliğinin artacağı öngörülebilmektedir.

Afetlere yönelik iş ve işlemler AFAD tarafından yerine getirilmektedir. GAMER yapılanması ise güvenlik kaynaklı acil durumlarda sahada görev alan kolluk birimleri ile diğer bakanlık kurum kuruluş, STK’lar ile koordinasyonu sağlamak için teşkil edilmiştir. Afet yönetiminde bilgi ve iletişim teknolojilerine sahip olmak, kullanmak, karar verme sürecine hız ve etkinlik kazandırmaktadır. Bu nedenle GAMER afet yönetiminde etkili kurumların başında gelmektedir. AFAD ile GAMER birbirlerini tamamlayan birimlerdir. GAMER yazılım sistemiyle yaşanan afetlerden elde edilen bilgilerin kullanılmasıyla afetlere yönelik detaylı veriler oluşturularak afet planlarının etkili olmasını sağlamaktadır.

GAMER’in AFAD’tan farklı olarak sahada operasyonel görevi olmadığı tespit edilmiştir. GAMER’in afetlere yönelik etki alanında daha çok veri toplama ve paylaşım ile takip desteği sağladığı görülmüştür. Bu şekilde afet yönetiminde etkili kurumların olumsuzluklara karşı zamanında ve etkin müdahale etmesinde destek olabilme potansiyeline sahiptir. Afetlerde GAMER’in temel görevi güvenlik tedbirleri koordinasyonunun sağlanmasıdır.

GAMER faaliyetlerini afetler boyutunda düşündüğümüzde, afetlerin oluşturabileceği toplumsal kaos, problemleri önleme ve müdahale noktasında güvenlik boyutuyla ilişkilendirebilmekteyiz. Afetler sonucu oluşabilecek en büyük problemlerden biri de güvenlik tehdidi olduğundan dolayı daha sonradan gerçekleşebilecek afetlere güvenlik boyutuyla daha planlı ve koordineli yaklaşabilmek, müdahale edebilmek için GAMER’in rolünün daha etkin ve uygulanabilir olarak belirlenmesi önerilmektedir. Uyum sağlama becerisine sahip olan GAMER’in, üstlendiği görevleri ve sorumlulukları destekleyen bir örgütlenme mekanizmasının geliştirilmesi gerekmektedir.

GAMER farklı kurumların aynı alandaki verilerini tek bir havuzda toplayıp ilgili kurumlarla paylaşarak risk azaltma planlarına destek sağlayabilir. Ülke çapında düşündüğümüzde GAMER verileri dikkate alınarak illerin coğrafi konumuna, sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarına göre müdahale yöntemleri önceliklendirilebilir. Örneğin; ülkemizin kara ve deniz sınırlarında meydana gelebilecek herhangi bir olumsuzluk durumunda bu alanlarda geniş güvenlik tedbirlerine önem verilmesi, artan orman yangınları nedeniyle ormanlık alanlarda yangına bağlı kapsayıcı tedbirlerin alınması, iklim değişikliği nedeniyle oluşan kuraklık, aşırı yağışlara bağlı

gelişen sel vb. afetlere karşı önlemlerin geliştirilmesi noktasında GAMER'lerin olası bütün senaryolar üzerinde özverili bir şekilde kapsayıcı planlar oluşturması önerilmektedir. Bu tarz durumlarda bölge halkının güvenlik endişesi de artmakta, buna bağlı olarak panik ve sosyal kaos oluşabilmektedir. Sosyal problemlerin önüne geçebilmek için de İl GAMER'lerin olası bütün senaryoları dikkate alarak planlar yapmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Herhangi bir afet durumunda oluşabilecek sosyal problemlerin, organizasyon sorunlarının ve bunların beraberinde getireceği güvenlik açığının minimuma indirilebilmesi için İl GAMER'lerin bu problemler noktasında önceden planlanmış çözüm yöntemleriyle en kısa sürede veri akışı sağlayabilecek bir şekilde hazırlıklı olması gerekmektedir.

İl GAMER'ler görevlerini, İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü'nce yerine getirdikleri için meydana gelen afet ve acil durum verileri doğrultusunda ilin demografik, sosyal ve ekonomik yapısının tespitinde öneriler sunabilir, bireysel bilinçlenme noktasında insanların eğitilmesi konusunda diğer kurumlarla işbirliği yapıp, halkı bilinçlendirme çalışmalarını yürütmesi önemlidir.

GAMER'in ülke çapında etkin, verimli ve sınırları belirlenmiş organizasyon yapısına sahip bir kurum olarak rol alabilmesi için İl GAMER'lerinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Bedük, S. A. (2017). Güvenlik ve acil durumlarda koordinasyon. *İdarecinin Sesi Dergisi*, (179), 4-8.
- Bilgiç, H. M. (2017). Kamuda kriz yönetimi. *İdarecinin Sesi Dergisi*, (179), 38-41.
- Ceren, A. (2023). Türkiye’de afet yönetimi ve afetlerde teknoloji kullanımının önemi. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, 6(1), 78-106.
- Çapar, S., ve Koca, M. (2017). Güvenlik ve kriz yönetimi. *İdarecinin Sesi Dergisi*, (179), 32-37.
- Demirkaya, Y. (2023). Kamu yönetiminde koordinasyon zorluğu. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 7(2), 98-103.
- Ekşi, A. ve Çelikli, S. (2016). Kitlesel olaylarda olay yeri yönetim sisteminin kamu yönetiminde koordinasyon açısından değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 105-118.
- İntepe, A. S. (2020). Güncel gelişmeler ışığında kamu yönetiminde kurumlararası koordinasyon. *Türk İdare Dergisi*, (490), 141-164.
- İsbir, B., ve Kaya, A. (2022). Güvenlik ve Acil Durum Koordinasyon Merkezi (GAMER) ve yapay zekânın afetlerde uygulanabilirliği. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(2), 601-622.
- Kadıoğlu, M. (2008). Modern, bütünleşik afet yönetimin temel ilkeleri. İçinde: M. Kadıoğlu, E. Özdamar (Ed.) *Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri* (s.1-34), JICA Türkiye Ofisi Yayınları No: 2, Ankara.
- Kadıoğlu, M. (2011). *Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek*. TC Marmara Belediyeler Birliği Yayını.
- Macit, İ. (2019). Bütünleşik afet yönetiminde sendai çerçeve eylem planının beklenen etkisi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(1), 175-186.
- Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). Afet yönetimi ve teknoloji. M. Yaman ve E. Çakır (Ed.) *Farklı boyutlarıyla afet yönetimi içinde* (163-174). Nobel.
- Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). Acil durum ve afet yönetiminde süreç yaklaşımı ve teknoloji. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(4), 776-791.
- O’Brien, G., O’keefe, P., Rose, J., ve Wisner, B. (2006). Climate change and disaster management. *Disasters*, 30(1), 64-80.
- Özel, M. (2018). Türkiye’de kriz yönetimi çerçevesinde İçişleri Bakanlığı Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezlerinin (GAMER) değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4(68), 481-497.
- Paton, D., Johnston, D., ve Houghton, B. F. (1998). Organisational response to a volcanic eruption. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 7(1), 5-13.
- Pak, M. (2024). Afetlerde toplumsal dayanıklılığı arttırmada sosyal bilim stratejileri. Z.B. Dalaman ve F. Tozan (Ed.), *Afetler ve göç bağlamında kentler ve toplum içinde* (327-343). Transnational Press London.
- Tayfun R. ve Tayfun, Y. B. (2024). Afet dönemlerinde belirsizlik ve güvenlik yönetimi. Z.B. Dalaman ve F. Tozan (Ed.), *Afetler ve göç bağlamında kentler ve toplum içinde* (293-310). Transnational Press London.

- Sungur, A. (2019). Her alanda koordinasyon: Güvenlikte GAMER. *İdarecinin Sesi*, (188), 34-36.
- Sun, W., Bocchini, P., ve Davison, B. D. (2020). Applications of artificial intelligence for disaster management. *Natural Hazards*, 103(3), 2631-2689.
- Şitoğlu, İ. (2017). Güvenlik ve koordinasyon. *İdarecinin Sesi Dergisi*, (179).
- Weichselgartner, J., ve Pigeon, P. (2015). The role of knowledge in disaster risk reduction. *International Journal of Disaster Risk Science*, 6, 107-116.
- Yıldırım, A. (2024). Afet yönetiminde kriz iletişimi: Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) tarafından 2023 Kahramanmaraş depremlerinde yayınlanan basın bültenlerinin analizi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 1-23.

İnternet Kaynakları

- AFAD. (2014). Açıklamalı afet terimler sözlüğü. (Erişim Tarihi: 24.07.2024).
- UNISDR. (2009). Terminology on disaster risk reduction. (Erişim Tarihi: 24.07.2024).
- GAMER. (2023). <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/gamer-el-kitabi> (Erişim Tarihi: 25.07.2024).
- TASİP. (2023). [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.agri.edu.tr/upload/Sivil%20savunma%20Koordinat%C3%B6rl%C3%BC%C4%9F%C3%BC/tasip-sivil-savunma.pdf](https://www.agri.edu.tr/upload/Sivil%20savunma%20Koordinat%C3%B6rl%C3%BC%C4%9F%C3%BC/tasip-sivil-savunma.pdf) (Erişim Tarihi: 26.07.2024)
- 11.03.2021 tarih ve 786 sayılı İçişleri Bakanlığı GAMER Yönergesi, <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/gamer-yonergesi> (Erişim Tarihi: 27.07.2024).
- 17.06.2009 tarih ve 27261 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 5902 sayılı “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090617-1.htm> (Erişim Tarihi: 27.07.2024).
- 22.12.2016 tarih ve 2016/27 sayılı İçişleri Bakanlığı GAMER konulu Genelgesi, <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/gamer-faaliyete-gecirilmesi-hakkinda-genelge> (Erişim Tarihi: 26.07.2024).
- 18.04.2019 tarih ve 30749 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 32 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/gamerin-kurulusuna-dair-cumhurbaskanligi-kararnamesi> (Erişim Tarihi: 26.07.2024).
- URL-1 <https://www.afad.gov.tr/afet-turleri> (Erişim Tarihi: 24.07.2024).
- URL-2 <https://www.undrr.org/terminology/disaster-management> (Erişim Tarihi: 10.08.2024).
- URL-3 <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-risk-azaltma-plani-tarap> (Erişim Tarihi: 24.07.2024).
- URL-4 <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-plani> (Erişim Tarihi: 24.07.2024).
- URL-5 <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/guvenlik-ve-acil-durumlar-koordinasyon-merkezi-teskilat-gorev-yetki-calisma-usul-ve-esaslari-hakkinda-yonetmelik> (Erişim Tarihi: 26.07.2024).
- URL-6 <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/40-soruda-gamer> (Erişim Tarihi: 25.08.2024).
- URL-7 <https://www.muglapostasi.com.tr/gamer-calismalarini-araliksiz-surduruyor> (Erişim Tarihi: 27.08.2024).

- URL-8 <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/bartin-maden-kazasi-gamer-baskanliginda-takip-edildi> (Erişim Tarihi: 22.08.2024).
- URL-9 <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/kahramanmaras---pazarcik-depremi-baskanligimizda-takip-edilmektedir> (Erişim Tarihi: 22.08.2024).
- URL-10 <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/selim-vurdugu-bartina-30-milyon-lira-odene-k-aktarilacak-780502.html> (Erişim Tarihi: 22.08.2024).
- URL-11 <https://www.icisleri.gov.tr/gamer/bayram-oncesi-ulke-genelinde-alinan-guvenlik-tedbirleri-baskanligimizda-takip-edildi> (Erişim Tarihi: 27.08.2024).

EXTENDED ABSTRACT

Nowadays, the importance of accessing accurate information about disasters has increased for disaster management. In addition to instantly accessing up-to-date data, it has become necessary to analyze these events with certain systematized methods and techniques regarding the increasing number of crisis-like events. Obtaining, managing and processing data in a short time is a necessity for the efficiency of disaster management.

With the development of globalization and technology, software systems have started to be added to the increasing communication and communication networks. With the developments in software systems, many projects have been established in Türkiye to manage disasters and to be effective in this field. One of these projects is the Security and Emergencies Coordination Center (GAMER), which is effective in analyzing data collected from secure sources through inter-institutional cooperation and coordination.

In this study, the role of GAMER in the disaster management process is tried to be revealed by evaluating what GAMER's fields of activity are in Türkiye as a software project in crisis management in the dimension of disaster and emergency, how the coordination between it and the Disaster and Emergency Management Presidency (AFAD) is provided, and what its effect is on the coordination of institutional units in disasters.

In the study, it was seen that GAMER contributes to the activities of monitoring, planning, project creation and guidance activities in order to provide information flow to the disaster process with security-oriented data but it does not have an operational task.

It has been observed that GAMER provides more data collection, sharing and follow-up support in the area of impact for disasters. In this way, it has the potential to support effective institutions in disaster management in timely and effective intervention against negativities. GAMER's main task in disasters is to ensure the coordination of security measures.

